МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ

Інститут природничих наук і туризму
(назва інституту)

Екології
(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ІПНіТ
(назва інституту)

В. Г. Омельченко
(підпис) (прізвище та ініціали)

«31» 08 2021 р.

Оцінка впливів на довкілля
(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
(рівень вищої освіти)

галузь знань 10 – Природничі науки
(шифр і назва)

спеціальність 101-Екологія
(шифр і назва)

спеціалізація* _____
(назва)

освітньо-професійна програма Екологія
(назва)

вид дисципліни обов'язкова
обов'язкова /вибіркова

Івано-Франківськ – 2021

* за умови затвердження вченою радою ІФНТУНГ

Робоча програма дисципліни «Оцінка впливів на довкілля» для студентів, що навчаються за освітньо-професійною програмою на здобуття ступеня бакалавр за спеціальністю «101-Екологія».

Розробник:

Завідувач кафедри екології, д.т.н., проф. _____ Я. О. Адаменко
(посада, назва кафедри, науковий ступінь, вчене звання) (підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено на засіданні Екології
(назва кафедри)

Протокол від «30» 08 2021 р. № 1.

Завідувач кафедри екології _____ Я. О. Адаменко
(назва кафедри) (підпис) (прізвище та ініціали)

Узгоджено:

Завідувач випускової кафедри екології _____ Я. О. Адаменко
(назва кафедри) (підпис) (прізвище та ініціали)

Гарант ОПП _____ Я. О. Адаменко
(підпис) (прізвище та ініціали)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ресурс годин на вивчення дисципліни «Оцінка впливів на довкілля» згідно з чинним РНП, розподіл по семестрах і видах навчальної роботи для різних форм навчання характеризує таблиця 1.

Таблиця 1 – Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни

Найменування показників	Всього		Розподіл по семестрах	
			семестр VII	
	денна форма навчання (ДФН)	заочна (дистанційна) форма навчання) (ЗФН)	денна форма навчання (ДФН)	заочна (дистанційна) форма навчання) (ЗФН)
Кількість кредитів ECTS	7	7	7	7
Кількість модулів	2	2	2	2
Загальний обсяг часу, год.	210	210	210	210
Аудиторні заняття, год., у т.ч.:	72	16	72	16
лекційні заняття	36	8	36	8
семінарські заняття	×	×	×	×
практичні заняття	×	×	×	×
лабораторні заняття	36	8	36	8
Самостійна робота, год., у т.ч.	138	194	138	194
виконання курсової роботи	69	69	69	69
виконання контрольних (розрахунково-графічних) робіт	×	×	×	×
опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	15	15	15	15
опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	24	65	24	65
підготовка до практичних занять та контрольних заходів	15	15	15	15
підготовка звітів з лабораторних робіт	×	×	×	×
підготовка до екзамену	15	30	15	30
Форма семестрового контролю	іспит	іспит	іспит	іспит

2 МЕТА ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Мета вивчення дисципліни – набуття фахівцями компетентностей щодо екологічної оцінки проектованої діяльності та способів її реалізації, визначення шляхів і засобів нормалізації стану навколишнього середовища та забезпечення вимог екологічної безпеки.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен демонструвати такі **результати навчання** через знання, уміння та навички щодо проведення процедури оцінки впливу на довкілля.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей, передбачених відповідним стандартом вищої освіти України:

загальних:

- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК02);
- Здатність до адаптації та дії в новій ситуації (ЗК03);
- Здатність спілкування з представниками інших професійних груп (з експертами інших галузь знань/видів економічної діяльності) (ЗК06);
- Навички міжособистісної взаємодії (ЗК10);

фахових:

- Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства (ФК04);

- Здатність до оцінки впливу процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та виявлення екологічних ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю (ФК05);
- Здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування (ФК11).

Результати навчання дисципліни деталізують **такі програмні результати навчання, передбачені відповідним стандартом вищої освіти України**:

- Використовувати принципи управління, на яких базується система екологічної безпеки (ПРН04);
- Розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду (ПРН07);
- Уміти проводити пошук інформації з використанням відповідних джерел для прийняття обґрунтованих рішень (ПРН08);
- Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення (ПРН09);
- Уміти застосовувати програмні засоби, ГІС-технології та ресурси Інтернету для інформаційного забезпечення екологічних досліджень (ПРН10);
- Уміти прогнозувати вплив технологічних процесів та виробництв на навколишнє середовище (ПРН11);
- Уміти формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології (ПРН13);
- Поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень (ПРН18);
- Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля із залученням громадськості (ПРН22);
- Володіти методами визначення джерел і шляхів надходження у навколишнє природне середовище шкідливих компонентів та здатність оцінити їх вплив на стан здоров'я людини та якість довкілля (ПРН27).

3 ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

3.1 Тематичний план лекційних занять

Тематичний план лекційних занять дисципліни характеризує таблиця 2.

Таблиця 2 – Тематичний план лекційних занять

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин		Література	
		ДФН	ЗФН	порядковий номер	розділ, підрозділ
М 1	**ГОЛОВНІ АСПЕКТИ, НОРМАТИВНА БАЗА, ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗІ ЕКОЛОГІЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ ПРОЕКТОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**	**10**	**2**		
ЗМ1	**Вступ та теоретичні положення до екологічного оцінювання**	**4**	**1**	**2**	**1**
Т 1.1	Поняття екологічної оцінки.				
Т 1.2	Мета, завдання та призначення екологічної оцінки.				
Т 1.3	Особливості нормативно-правового регулювання екологічної оцінки в Україні.				
Т 1.4	Історія розвитку екологічної оцінки в Україні.				
Т 1.5	Дефініції поняття екологічної оцінки.				
ЗМ2	**Законодавча база України щодо оцінки впливу на довкілля (ОВД)**	**4**	**1**	**2**	**1**
Т 2.1	Аналіз Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»				
Т 2.2	Державні будівельні норми щодо проектування				

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин		Література	
		ДФН	ЗФН	порядковий номер	розділ, підрозділ
	техногенно-небезпечних об'єктів та оцінки екологічних впливів				
Т 2.3	Санітарні норм і правіла щодо проектування техногенно-небезпечних об'єктів та оцінки екологічних впливів				
Т 2.4	Інші нормативно-правові документи щодо проектування техногенно-небезпечних об'єктів та оцінки екологічних впливів				
М2	**ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ**	**26**	**6**		
ЗМ3	**Порядок проведення екологічної оцінки**	**6**	**2**	**2**	**4**
Т 3.1	Процедура скрінінгу.				
Т 3.2	Процедура скоупінгу.				
Т 3.3	Генерація альтернатив.				
ЗМ4	**Залучення громадськості до процедур екологічних оцінок**	**4**	**0,5**	**2**	**4**
Т 4.1	Міжнародні Конвенції щодо залучення громадськості до процедур екологічних оцінок				
Т 4.2	Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» у трактуванні громадського обговорення екологічних оцінок				
Т 4.3	Методи залучення громадськості				
Т 4.4	Принципи мінімізації конфлікту з зацікавленими сторонами і громадськістю				
ЗМ5	**Оцінка параметрів навколишнього середовища**	**10**	**2**	**2**	**5**
Т 5.1	Методи оцінки впливів на природне навколишнє середовище: клімат і мікроклімат; атмосферне повітря; водне середовище; ґрунти; тваринний; рослинний світ та заповідні об’єкти.				
Т 5.2	Методи оцінки впливів на навколишнє соціальне середовища.				
Т 5.3	Методи оцінки впливів на навколишнє техногенне середовище.				
Т 5.4	Характеристика та оцінка залишкових впливів.				
ЗМ6	**Оцінка транскордонних екологічних впливів**	**2**	**0,5**	**2**	**5**
Т 6.1	Зобов’язання України щодо оцінки транскордонних екологічних впливів				
Т 6.2	Методи оцінки транскордонних впливів				
ЗМ7	**Природоохоронні заходи**	**2**	**0,5**	**2**	**6-8**
Т 7.1	Ресурсозберігаючі заходи				
Т 7.2	Захисні заходи				
Т 7.3	Відновлювальні заходи				
Т 7.4	Компенсаційні заходи				
Т 7.5	Охоронні заходи				
ЗМ8	**Документування процедур екологічних оцінок**	**2**	**0,5**	**2**	**8**
Т 8.1	Зміст «Звіту з ОВД»				
Т 8.2	Додатки до «Звіту з ОВД»				
Т 8.3	Зміст Матеріалів ОВНС				
Т 8.4	Зміст закордонних документів з екологічних оцінок				

Всього:

М1 – змістових модулів – 2

М2 – змістових модулів – 6

3.2 Теми лабораторних занять

Таблиця 3 – Теми лабораторних занять

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин		Література	
		ДФН	ЗФН	порядковий номер	розділ, підрозділ
М 1	**Головні аспекти, нормативна база, державне регулювання та управління в галузі екологічного оцінювання проектованої діяльності**	**18**	**4**		
П 1.1	Структура процесу екологічної оцінки	6	2	2	1-3
П 1.2	Визначення типів екологічних впливів	6	1	2	2-3
П 1.3	Залучення громадськості до процесу екологічної оцінки	6	1	2	3-4
М2	**Порядок проведення та здійснення екологічної оцінки**	**18**	**4**		
П 2.1	Розгляд та оцінка альтернатив	6	2	2	5
П 2.1	Пом'якшення негативних впливів на навколишнє середовище	12	2	2	8

3.3 Теми практичних занять

Не передбачені

3.4 Завдання для самостійної роботи студента

Перелік матеріалу, який виноситься на самостійне вивчення, наведено у таблиці 4.

Таблиця 4 – Матеріал, що виноситься на самостійне вивчення

Шифри	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), питання, які виноситься на самостійне вивчення	Обсяг годин	Література	
			порядковий номер	розділ, підрозділ
М 1	**Головні аспекти, нормативна база, державне регулювання та управління в галузі екологічного оцінювання проектованої діяльності**	**4**		
ЗМ1	**Вступ та теоретичні положення до екологічного оцінювання**	**2**	**13**	
Т 1.1	Міжнародні методи проведення екологічних оцінок			
ЗМ2	**Законодавча база України щодо оцінки впливу на довкілля (ОВД)**	**2**	**2,13**	**2**
Т 2.1	Закон України «Про оцінку впливу на довкілля»			
Т 2.2	Державні будівельні норми щодо проектування техногенно-небезпечних об'єктів та оцінки екологічних впливів			
Т 2.3	Санітарні норм і правіла щодо проектування техногенно-небезпечних об'єктів та оцінки екологічних впливів			
М2	**ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ**	**20**		
ЗМ3	**Порядок проведення екологічної оцінки**	**2**	**13**	
Т 3.1	Закон України «Про оцінку впливу на довкілля»			
ЗМ4	**Залучення громадськості до процедур екологічних оцінок**	**2**	**13**	

Шифри	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), питання, які виноситься на самостійне вивчення	Обсяг годин	Література	
			порядковий номер	розділ, підрозділ
Т 4.1	“Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті”,			
Т 4.2	“Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень і доступі до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища”			
ЗМ5	**Оцінка параметрів навколишнього середовища**	**4**	**13**	
Т 5.1	Закон України «Про оцінку впливу на довкілля»			
Т 5.2	Методичні рекомендації щодо складання Звіту з ОВД			
ЗМ6	**Оцінка транскордонних екологічних впливів**	**4**	**13**	
Т 6.1	Закон України «Про оцінку впливу на довкілля»			
ЗМ7	**Природоохоронні заходи**	**4**	**13**	
Т 7.1	Закон України «Про оцінку впливу на довкілля»			
ЗМ8	**Документування процедур екологічних оцінок**	**4**	**13**	
Т 7.3	Закон України «Про оцінку впливу на довкілля»			

3.5 Курсова робота

За дисципліною передбачена курсова робота. Перелік тем курсової роботи подано у відповідних методичних вказівках.

4 НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

4.1 Основна література

1) Артамонов Б. Б. Екологічна експертиза : навч. посіб. / Б. Б. Артамонов, Н. Г. Міронова. – Львів : Новий Світ-2000, 2013. – 142 с. – Бібліогр. с.141. – ISBN 978-966-418-201-7.
2) Оцінка впливів на навколишнє середовище Навчальний посібник / Я. О. Адаменко. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України лист № 1/11-18265 від «27» листопада 2013 р.– Івано-Франківськ: Супрун В. П., 2014. – 284 с.
3) Адаменко Я. О. Екологічна оцінка техногенно-небезпечних об'єктів: конспект лекцій / Я. О. Адаменко. – Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2021. – 43 с. – (Кафедра екології).
4) Адаменко Я. О. Екологічна оцінка техногенно-небезпечних об'єктів : методичні рекомендації / Я. О. Адаменко. – Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2021. – 21 с. – (Кафедра екології).
5) Практикум з курсу "Екологічна оцінка техногенно-небезпечних об'єктів:" / Адаменко Я. О. – Івано-Франківськ, 2021. – 13 с. – (Кафедра екології).

4.2 Додаткова література

6) Кравець, О. В. Карти для еколого-економічної експертизи проектів нового будівництва / О. В. Кравець // Вісник геодезії та картографії. – 2003. – № 2. – С.32-34.
7) Терлецький, В. К. Застосування біоіндикаційних методик під час екологічної експертизи поствійськових об"єктів / В. К. Терлецький // Екологічний вісник. – 2004. – № 2. – С.12-13.
8) Люшуков, О. Д. Удосконалення нормативно-технічної бази оцінки екологічного ризику розміщення об'єктів поводження з твердими побутовими відходами в екологічній експертизі / О. Д. Люшуков // Екологічний вісник. – 2006. – № 4. – С. 8.
9) Барвінський, А. В. Балансовий метод екологічної експертизи землевпорядних рішень / А. В. Барвінський // Землеустрій і кадастр. – 2008. – № 3. – С.46-54.
10) Мелень, О. Проблеми законодавства та практики у процесі проведення державної екологічної експертизи: поглд громадськості / О. Мелень // Екологічний вісник. – 2008. – № 5. – С. 34-36.
11) Мітько, О. П. Геолого-економічні та екологічні питання при державній експертизі родовищ нерудних корисних копалин / О. П. Мітько, В. В. Личенко, В. М. Озерко // Екологія довкілля та безпека життєдіяльності. – 2009. – № 3. – С. 71-74.

12) Терлецький, В. К. Преференції громадської екологічної експертизи в стратегії розвитку регіону / В. К. Терлецький, А. Б. Філіпенко // Екологічний вісник. – 2013. – № 1. – С. 25-27.

4.3 Інформаційні ресурси а Інтернеті

13) http://zakon5.rada.gov.ua/laws

5 МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Таблиця 6 – Схема нарахування балів у процесі оцінювання знань студентів з дисципліни «Оцінка впливів на довкілля»

Види робіт, що контролюються	Максимальна кількість балів
Модуль 1	
Контроль засвоєння теоретичних знань змістових модулів ЗМ1-ЗМ2	10
Модуль 2	
Контроль засвоєння теоретичних знань змістових модулів ЗМ3-ЗМ8	10
Виконання індивідуального завдання	20
Контроль практичних навиків П1.1	10
Контроль практичних навиків П1.2	10
Контроль практичних навиків П1.3	10
Контроль практичних навиків П1.4	10
Контроль практичних навиків П1.5	20
Усього	**100**

Остаточне оцінювання екзамену з дисципліни проводиться відповідно до вимог чинного Положення «Про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу студентів»

Схему нарахування балів при виконанні та захисті курсового проекту(роботи) наведено у відповідних методичних вказівках з курсового проектування.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
67-74	D	задовільно
60-66	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни